

"פֶּדָה שְׁמֹן קֶטֶן... לעשותו ידוע ומובן ומוחש בִּלְבָב"

בעזה"ש"

"...זיק האמונה הפנימית השוכנת עמוק בִּלְבָב הישראל, היה האות בדוגמתו: פֶּדָה שְׁמֹן קֶטֶן המונח בחותמו של כהן גדול, שאותו לא יִטְמְאוּ זָרִים... לעשותו ידוע ומובן ומוחש בִּלְבָב..."
(הראי"ה קוק, עין איה שבת, ב; יב)

א] יָדוּעַ

"...כשם שהרפואה העצמית של הפרט משתמשת היא כבר למעשה לחשוף מעיינות של עוצמה ושל בְּרִיאוּת מתוך האדם עצמו, מנפשו אל נפשו, מתוך הנפש הבלתי-ידועה, הטמירה ומכוסה כל-כך עד שהאדם עצמו אֵינוֹ מכיר את מהותו. מפני שידוע הוא שהמחלות הנפשיות ותוצאותיהן הגופניות, אֵינָן מקננות אלא בצד הַזִּיבוּרִית של האדם, וזהו הצד הַיָּדוּעַ שלו, דווקא הצד הפומבי והמפורסם שלו. אבל הצד הגנוז שלו, הצד הבלתי-ידוע שלו, הוא תמיד מלא אומץ, מלא חיים וכת, ומאזֶכֶר בְּרִיאוּתוֹ הגנוזה יש סיפוק רב, להשפיע על הצד הַיָּדוּעַ והפומבי שלו, הַמְטָעָה אותו לחשוב על עצמו שהוא חולה ורצוף, בשעה שבאמת הוא בעל נפש אמיצה בריאה ומלאה חיים ועוז.

ומה שנמצא בִּפְרֵט, נמצא הוא במידה הרבה יותר גדולה בְּכָל־כּוֹלוֹ, ובכלל ישראל בְּיָחוּד, שסוף סוף באמת הוא עם אחד, "וּמִי כְעֵמֶךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאַרְצָה" (דה"א יז, כא). הננו הפעם מוכרחים להודות על שגיאותינו, שאנו חושבים לתאר לנו את עצמנו, את מהותה של היהדות, על-פי הַמְרָאָה החיצון שלה, על פי הַפּוֹמְבִּיּוֹת - שהיא הַזִּיבוּרִיּוֹת - שלה, ומזה בא הַפֶּחַד שאנו מתפחדים מפני קלסתר-פְּנִינוֹ אנו, ואנו דנים רק על אותו הצד של הפיזור והפירוד שלנו. וגם ההמנים של כל הזמנים, שהם פוגעים בנו בְּאֶרֶס שינאתם, וּבְיָחוּד בזמן המעבר הזה, הם תופסים את הצד החלש לפי שהוא הצד הפומבי והַיָּדוּעַ. אבל דווקא על ידי מַזְעָזְעֵינוּ אלה, נבוא לְחוּשׁ שֵׁשׁ לנו נפש כללית בלתי-ידועה, נפש אומֶתִית גדולה, אשר אנחנו הִסְחַנו את דעתנו ממנה, והיא מלאה עוצמה, וְיֵשׁ בה כח להעמידנו על רגלֵינוּ, לַחֲדָשׁ את חֵינֵינוּ כימי עולם, ולעמוד גם-כן נגד כל מיני העמלקים החפצים כל כך לִזְנוֹב את נַחֲשֵׁלֵינוּ (על פי דברים כה, יח).

והיהדות הטמירה, הבלתי נודעת גם לנו לעצמנו, זאת הנשמה הגדולה של האומה הגדולה הנושאת את סבל העולם ואת אור העולם בתוכה, היא תִּינָדַע לנו בְּיָמִים הגדולים הללו..."
(הראי"ה קוק, מאמרי הראיה, עמ' 156)

ב] וּמִוּבָּן

"תֵּנוּ רַבָּנָן: 'וְשִׁנְנֶתֶם' - שִׁיְהִיוּ דְּבָרֵי תוֹרָה מְחֻדָּדִים בְּפִיךָ, שְׂאֵם יִשְׂאֵל לָךְ אָדָם דָּבָר אֶל תִּגְמָגֶם וְתֹאמַר לוֹ, אֶלָּא אָמַר לוֹ מִיָּד..."
(קידושין לע"א)

"...כל ידיעה בהיפגשה עם האדם בגולמיותה, בלא חדירה לפרטיה, מהממת אותו, מפחידתו ומערבבת את דעתו, מולידה בו חזיונות שווא ותוהו, והם מתהפכים לדברים מיושבים, מרחיבי דעת ובונים את הנשמה בְּבִנְיָן הטוב, לפי עֶרֶךְ שְׁכֻלּוֹם של הפרטים שפִּאִים בִּידיעה ולפי בִּירוּרם..."
(הראי"ה קוק, אורות התורה, ז; ז)

"...ודור בעל רוח גדול חָפֶץ - ומוכרח לחפּוֹץ - בכל מקום שהוא פונה, לשמוע דברים גדולים. ועיקר הגדולה של הדברים, הוא שיהיו מְסוּיָמִים ומבוררים, עִם גֹּדֶלם רוחבם והיקָפָם... להם אנחנו צריכים ללמד תורת חיים ממקור החיים, דרָכֵי מוֹסֵר מְלֵאֵי אורה וצהלה, דברי חן ויִשְׁכַּל טוב, מזוקקים ומצורפים, מבוררים ומסומנים..." (הראי"ה קוק, מאמר הדור, עמ' קיא; קטו)

ג] ומוחש בִּלְב

"מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרָתְךָ... (תהלים קיט, צו). "לילִי תוֹרָתְךָ שֶׁשְׁעִי..." (שם פס' צב)

"הַנֶּחֱמָדִים מְזֻהָבִים וּמְפֹאָרִים רַב וּמְתוּקִים מְדֻבָּשׁ וְנִזְכָּר צוּפִים" (תהלים יט, יא)

"...רבי יוסי אומר: כל מי שאומר דברי תורה ברבים ואֵינֶן עֹרְבִין על שומעיהן כְּדִבֵּשׁ זֶה שְׂפָא מְצוּף-נוח לו שלא אמרן..." (שיר-השירים רבה, ד; כג)

"...ואין טוב אלא תורה' (אבות ו, ג), שאם היו בני אדם מרגישין בְּמַתִּיקוֹת וְעֲרֵבוֹת טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יִחָשֵׁב בעיניהם מְלֹא עוֹלָם כֶּסֶף וְזָהָב לְמֵאוֹמָה, כי התורה כוללת כל הטובות שֶׁבָּעוֹלָם..." (רבי חיים בן-עטר, אור-החיים הקדוש, לדברים כו, יא)